

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(квітень 2026 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у квітні 2026 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

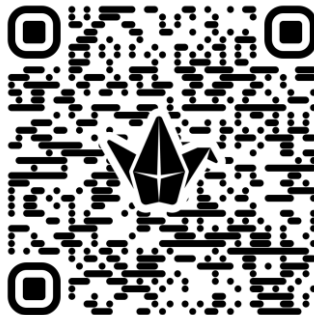
- простору свободи, безпеки та правосуддя;
- охорони довкілля, прав споживачів та здоров'я;
- економічної та монетарної політики, вільного руху капіталу;
- промислової політики та внутрішнього ринку;
- енергетики;
- сільського господарства.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2026-7c05cbh4r4ipj1ap>

Зміст

I. Акти права ЄС	4
Законодавчі акти	4
<i>Простір свободи, безпеки та правосуддя.....</i>	<i>4</i>
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	<i>6</i>
<i>Економічна та монетарна політика, вільний рух капіталу</i>	<i>8</i>
Незаконодавчі акти	12
<i>Промислова політика та внутрішній ринок</i>	<i>12</i>
<i>Енергетика</i>	<i>14</i>
<i>Сільське господарство</i>	<i>18</i>
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	<i>20</i>
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	23
Законодавчі акти	23
Незаконодавчі акти	24
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС	26

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Простір свободи, безпеки та правосуддя

Директива (ЄС) 2026/799 Європейського Парламенту і Ради від 30 березня 2026 року про гармонізацію окремих аспектів законодавства у сфері неплатоспроможності¹.

Цією Директивою Європейський Союз установлює мінімальні спільні правила у сфері законодавства про неплатоспроможність з метою підвищення ефективності функціонування внутрішнього ринку та усунення перешкод для транскордонного руху капіталу, що виникають унаслідок суттєвих відмінностей між національними правовими системами держав-членів ЄС. Директива спрямована на забезпечення більшої передбачуваності процедур неплатоспроможності та посилення захисту прав кредиторів шляхом встановлення гармонізованих мінімальних вимог у визначених сферах які істотно впливають на ефективність і тривалість таких процедур.

Директива передбачає можливість оскарження правочинів боржника, вчинених до відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, якщо такі дії завдали шкоди кредиторам. Це спрямовано на відновлення ліквідаційної маси боржника та забезпечення належного балансу інтересів учасників провадження у справах про неплатоспроможність.

Установлюються мінімальні вимоги щодо доступу до інформації, необхідної для ідентифікації та відстеження активів боржника, зокрема даних про банківські рахунки. Директива також запроваджує узгоджені підходи до процедур попередньої реалізації активів, що передбачають створення в державах-членах ЄС єдиної правової моделі продажу бізнесу боржника після відкриття ліквідаційного провадження.

Установлюється обов'язок керівників компанії своєчасно звертатися із заявою про відкриття провадження в разі виникнення ознак неплатоспроможності. Така заява подається до компетентного суду або іншого органу, уповноваженого здійснювати провадження у справах про неплатоспроможність, протягом трьох місяців із моменту, коли керівники дізналися або могли обґрунтовано дізнатися про неплатоспроможність компанії відповідно до національного законодавства.

Директива передбачає створення та функціонування комітетів кредиторів як представницьких органів, покликаних забезпечувати належне представництво інтересів кредиторів у процедурі неплатоспроможності. Також запроваджується обов'язок щодо підготовки інформаційних матеріалів, які узагальнюють

¹ Directive (EU) 2026/799 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2026 harmonising certain aspects of insolvency law. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600799

національні правила у сфері неплатоспроможності. Це спрямовано на підвищення прозорості, правової визначеності та доступності інформації в зазначеній сфері.

Держави-члени зобов'язані вжити необхідних законодавчих, нормативних та адміністративних заходів для забезпечення відповідності вимогам цієї Директиви не пізніше 22 січня 2029 року та невідкладно повідомити про це Європейську Комісію.

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Директива адресована усім державам-членам.

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Директива (ЄС) 2026/805 Європейського Парламенту і Ради від 30 березня 2026 року про внесення змін до Директиви 2000/60/ЄС, що встановлює рамки діяльності Співтовариства у сфері водної політики, Директиви 2006/118/ЄС щодо захисту підземних вод від забруднення та погіршення їхнього стану, а також Директиви 2008/105/ЄС про стандарти якості довкілля у сфері водної політики².

Директива (ЄС) 2026/805 (далі – Директива) оновлює правову основу Європейського Союзу (далі – ЄС) у сфері охорони поверхневих і підземних вод відповідно до сучасних наукових даних, цілей Європейського зеленого курсу та Плану дій ЄС щодо нульового забруднення.

Директива ґрунтується на оцінці, відповідно до якої, попри досягнутий прогрес у покращенні стану водних ресурсів, значна частина поверхневих та підземних вод ЄС і надалі зазнає негативного впливу забруднення, зміни клімату, нераціонального використання земель, надмірного водокористування, гідроморфологічних змін та урбанізації. Для досягнення доброго екологічного та хімічного стану вод передбачається посилення інтегрованого управління водними ресурсами, скорочення забруднення у джерелі його виникнення, відновлення водних екосистем та забезпечення узгодженості водної політики з іншими секторальними політиками.

Директивою переглянуто перелік забруднювачів поверхневих і підземних вод, а також передбачено встановлення нових і перегляд чинних стандартів якості води. Серед речовин і груп речовин, включених до оновлених переліків забруднювачів або охоплених новими вимогами щодо моніторингу та контролю, – пер- і поліфторалкільні речовини (PFAS), фармацевтичні препарати, бісфенол А, трифтороцтова кислота (ТФА), мікропластик, а також показники антимікробної резистентності. Для окремих категорій забруднювачів передбачено подальший розвиток систем моніторингу та можливість встановлення додаткових стандартів у майбутньому.

Законодавчий акт посилює вимоги до моніторингу якості вод шляхом розширення механізму «списків спостереження» (watch lists), запровадження нових підходів до оцінювання сукупного впливу сумішей забруднювачів та застосування методів моніторингу, заснованих на оцінці біологічних ефектів. Значну увагу приділено цифровізації систем моніторингу водних ресурсів, використанню дистанційного зондування Землі, супутникових технологій, автоматизованих засобів моніторингу, а також інструментів штучного інтелекту для збору й аналізу даних.

² Directive (EU) 2026/805 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2026 amending Directive 2000/60/EC establishing a framework for Community action in the field of water policy, Directive 2006/118/EC on the protection of groundwater against pollution and deterioration and Directive 2008/105/EC on environmental quality standards in the field of water policy. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600805

Директива уточнює та розширює підходи до визначення хімічного стану поверхневих вод і стану водних об'єктів, зокрема шляхом інтеграції басейнових специфічних забруднювачів до системи оцінювання хімічного стану. Крім того, на законодавчому рівні закріплюється визначення поняття «погіршення стану водного об'єкта» з урахуванням практики Суду Європейського Союзу.

Окрему увагу в Директиві приділено реалізації принципів запобігання забрудненню, обережності та принципу «забруднювач платить». Наголошується на необхідності забезпечення узгодженості між водною політикою та іншими напрямками законодавства ЄС, зокрема у сферах хімічної безпеки, використання пестицидів, промислових викидів, лікарських засобів, біоцидів та управління відходами.

Директива також передбачає посилення ролі Європейського агентства з контролю за хімічними речовинами (ЕСНА) у процесах визначення пріоритетних забруднювачів, розроблення стандартів якості та наукового супроводу рішень у сфері охорони вод. Водночас удосконалюються механізми звітування держав-членів, забезпечується більш регулярно оприлюднення результатів моніторингу та підвищується прозорість екологічної інформації.

Окремі положення спрямовані на зміцнення транскордонного співробітництва між державами-членами в разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із забрудненням вод або екстремальними погодними явищами, а також на покращення координації управління міжнародними річковими басейнами.

Загалом Директива модернізує правову основу ЄС у сфері охорони поверхневих і підземних вод шляхом оновлення переліків забруднювачів, посилення вимог до моніторингу, оцінки стану водних об'єктів і контролю за забрудненням, а також урахування новітніх наукових даних щодо ризиків для довкілля та здоров'я людини. Її положення спрямовані на досягнення цілей ЄС у сфері нульового забруднення, підвищення ефективності управління водними ресурсами та забезпечення належного екологічного й хімічного стану вод.

У додатках до Директиви оновлено перелік забруднювачів поверхневих і підземних вод, для яких встановлюються стандарти якості, а також запроваджено нові або переглянуто чинні граничні значення для окремих речовин.

Держави-члени повинні до 21 грудня 2027 року ухвалити та ввести в дію закони, підзаконні нормативно-правові акти й адміністративні положення, необхідні для виконання цієї Директиви.

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Директива адресована усім державам-членам.

Економічна та монетарна політика, вільний рух капіталу

Регламент (ЄС) 2026/808 Європейського Парламенту і Ради від 30 березня 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 806/2014 щодо заходів раннього втручання, умов застосування процедури врегулювання та фінансування заходів із врегулювання³.

Регламент (ЄС) 2026/808 спрямований на підвищення ефективності функціонування системи врегулювання неплатоспроможності кредитних установ та інвестиційних фірм у Європейському Союзі (далі – ЄС). Документ вносить зміни до Регламенту (ЄС) 806/2014 із метою вдосконалення механізмів раннього втручання, уточнення умов застосування процедур врегулювання та фінансування відповідних заходів.

Необхідність змін обумовлена практикою застосування чинної системи врегулювання, яка показала, що у випадку неплатоспроможності невеликих і середніх банків частіше використовувалися національні механізми та державні кошти, ніж інструменти, передбачені законодавством ЄС. Регламент покликаний забезпечити ширше застосування механізмів врегулювання, зменшити залежність від державної підтримки та посилити роль галузевих механізмів фінансування.

Документ визначає повноваження Європейського центрального банку та Єдиної ради щодо врегулювання (Single Resolution Board), а також порядок взаємодії між ними та національними органами влади. Значна увага приділяється ранньому виявленню погіршення фінансового стану установ, розширенню інструментів раннього втручання та посиленню координації між наглядовими й резолюційними органами.

Регламент визначає критерії оцінювання суспільного інтересу під час ухвалення рішень щодо застосування процедури врегулювання. Особливий акцент зроблено на забезпеченні безперервності критично важливих функцій, підтриманні фінансової стабільності, захисті вкладників та мінімізації використання державних коштів. Водночас конкретизуються умови, за яких ліквідація установи в межах звичайних процедур неплатоспроможності може вважатися достатньою альтернативою врегулюванню.

Зміни також стосуються вимог щодо мінімального рівня власних коштів і прийнятних зобов'язань (далі – MREL). Регламент деталізує умови включення окремих видів депозитів до ресурсів, які можуть використовуватися для виконання вимог MREL, встановлює додаткові запобіжники для захисту вкладників та передбачає перехідні механізми для вже наявних депозитів. Крім того, визначаються правила формування проміжних цільових показників і перехідних періодів для досягнення встановлених рівнів MREL.

³ Regulation (EU) 2026/808 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2026 amending Regulation (EU) No 806/2014 as regards early intervention measures, conditions for resolution and funding of resolution action. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600808

Документ удосконалює застосування інструменту внутрішнього покриття збитків (bail-in), зокрема щодо зобов'язань із невизначеним строком або розміром виконання. Визначаються правила оцінювання таких зобов'язань та їх врахування під час розрахунку потреб у поглинанні збитків і рекапіталізації установ.

Окремий блок змін стосується використання Єдиного фонду врегулювання (Single Resolution Fund) та систем гарантування вкладів (Deposit Guarantee Schemes). Визначаються умови, межі та порядок залучення цих джерел фінансування під час врегулювання, зокрема в разі застосування інструментів передачі бізнесу або створення перехідної установи. Передбачено додаткові запобіжники для обмеження морального ризику та забезпечення того, щоб збитки насамперед покривалися акціонерами й кредиторами установи.

Також удосконалюються правила надання державної підтримки, зокрема у формі запобіжної рекапіталізації та заходів щодо проблемних активів. Така підтримка має залишатися винятковою, тимчасовою, спрямованою на забезпечення життєздатності установ та відповідати вимогам законодавства ЄС у сфері конкуренції та державної допомоги.

Регламент розширює повноваження Єдиної ради з врегулювання щодо доступу до інформації, необхідної для виконання її завдань, посилює механізми співпраці з європейськими та національними органами, а також підвищує прозорість її діяльності шляхом надання можливості оприлюднювати окремі результати оцінювання та аналізу за умови дотримання вимог щодо захисту суспільних інтересів.

Отже, Регламент спрямований на вдосконалення системи врегулювання банківських криз у Європейському Союзі шляхом посилення механізмів раннього втручання, удосконалення фінансування заходів із врегулювання, зміцнення фінансової стабільності, захисту вкладників та скорочення потреби у використанні державної фінансової підтримки.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 11 травня 2028 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Директива (ЄС) 2026/804 Європейського Парламенту і Ради від 30 березня 2026 року про внесення змін до Директиви 2014/49/ЄС щодо сфери охоплення захисту вкладів, використання коштів систем гарантування вкладів, транскордонного співробітництва та прозорості⁴.

Директива (ЄС) 2026/804 спрямована на вдосконалення системи гарантування вкладів у Європейському Союзі (далі – ЄС) шляхом посилення

⁴ Directive (EU) 2026/804 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2026 amending Directive 2014/49/EU as regards the scope of deposit protection, the use of deposit guarantee schemes funds, cross-border cooperation, and transparency. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600804

захисту вкладників, підвищення ефективності функціонування схем гарантування вкладів, гармонізації правил їх діяльності та зміцнення транскордонної співпраці.

Необхідність внесення змін зумовлена результатами перегляду Директиви 2014/49/ЄС, який підтвердив загальну ефективність чинної системи захисту вкладників, водночас виявивши потребу в усуненні окремих прогалин, подальшій гармонізації підходів держав-членів та вдосконаленні механізмів використання коштів схем гарантування вкладів.

Директива уточнює сферу застосування гарантійного захисту депозитів, розширюючи його на окремі категорії вкладників і визначаючи додаткові умови для покриття певних видів депозитів. Зокрема, особливу увагу приділено захисту коштів клієнтів фінансових установ, що зберігаються в кредитних установах, а також тимчасово великих залишків на рахунках, пов'язаних із певними життєвими обставинами, насамперед операціями із житловою нерухомістю.

Документ удосконалює порядок відшкодування депозитів, встановлює додаткові вимоги щодо підтвердження права на відшкодування в окремих випадках, визначає строки виплат і передбачає спеціальні правила стосовно депозитів, пов'язаних із застосуванням обмежувальних заходів ЄС або ризиками відмивання коштів і фінансування тероризму.

Директива також посилює вимоги до фінансування схем гарантування вкладів, уточнює порядок формування та поповнення їхніх фінансових ресурсів, визначає принципи інвестування відповідних коштів і розширює можливості залучення додаткового фінансування. Водночас підтверджується принцип, відповідно до якого основний тягар покриття збитків у разі неплатоспроможності банків мають нести акціонери та кредитори, а не платники податків.

Окремі положення стосуються використання коштів схем гарантування вкладів не лише для відшкодування депозитів, а й для фінансування заходів із запобігання неплатоспроможності кредитних установ, підтримки процедур врегулювання кризових ситуацій та окремих заходів у межах ліквідаційних процедур. Для таких інтервенцій передбачено низку умов і запобіжників, спрямованих на забезпечення їхньої економічної доцільності та ефективності.

Крім того, Директива посилює механізми співпраці між схемами гарантування вкладів держав-членів, зокрема у випадках транскордонної діяльності банків, а також удосконалює вимоги щодо інформування вкладників, прозорості діяльності схем гарантування вкладів та обміну інформацією між компетентними органами.

Важливу роль у реалізації оновлених положень Директиви відіграватиме Європейський банківський орган (ЕВА), відповідальний за розроблення технічних стандартів, рекомендацій і настанов щодо застосування окремих її положень.

Загалом Директива спрямована на підвищення рівня та уніфікацію захисту вкладників у Європейському Союзі, зміцнення довіри до банківської системи, посилення стійкості схем гарантування вкладів та забезпечення більш узгодженого функціонування механізмів управління банківськими кризами.

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Директива адресована усім державам-членам.

Незаконодавчі акти

Промислова політика та внутрішній ринок

Регламент Комісії (ЄС) 2026/877 від 16 квітня 2026 року про застосування статті 101 (3) Договору про функціонування Європейського Союзу до окремих категорій угод про передачу технологій⁵.

Стаття 101 (1) Договору про функціонування ЄС (далі – ДФЄС) установлює заборону на укладання угод між суб'єктами господарювання, що можуть впливати на торгівлю між державами-членами й метою або наслідком яких є перешкоджання, обмеження чи спотворення конкуренції на внутрішньому ринку Союзу. Водночас стаття 101 (3) ДФЄС передбачає низку винятків із цієї загальної заборони. Відповідно до цих положень Регламент 2026/877 спрямований на встановлення критеріїв, за яких угоди про передачу технологій вважаються допустимими з погляду конкурентного права ЄС.

Фактично такі угоди є частиною системи блокових винятків щодо застосування правил конкуренції до передачі технологій. Саме ця категорія угод сприяє підвищенню економічної ефективності, стимулює науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, дозволяє уникнути їх дублювання різними суб'єктами господарювання, полегшує поширення інновацій та сприяє розвитку конкуренції на ринках товарів.

Сфера застосування цього акта охоплює угоди про передачу технологій між ліцензіаром і ліцензіатом, зокрема двосторонні угоди між підприємствами щодо передачі технологій, ліцензійні договори стосовно прав інтелектуальної власності, а також угоди про виробництво товарів чи надання послуг із використанням переданих технологій.

Регламент 2026/877 охоплює угоди, що передбачають ліцензування патентів, ноу-хау та програмного забезпечення; передачу технічних знань для виробництва продукції або надання послуг; а також використання технологій у господарській діяльності.

Регламентом (ЄС) 2026/877 встановлено умови застосування блокових винятків до таких видів угод: частка ринку сторін не перевищує встановлених порогових значень; угода не містить так званих жорстких обмежень (англ. *hardcore restrictions*); а також дотримуються принципи ефективності та пропорційності. До жорстких обмежень, наявність яких виключає застосування блокових винятків, належать насамперед фіксація цін, обмеження обсягів виробництва та поділ ринків або клієнтів.

Водночас Регламент 2026/877 передбачає достатньо гнучкий підхід до оцінки угод про передачу технологій для віднесення їх до категорії блокових

⁵ Commission Regulation (EU) 2026/877 of 16 April 2026 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to categories of technology transfer agreements. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600877

винятків. Зокрема, стаття 5 цього Регламенту визначає перелік обмежень, на які не поширюється автоматичне звільнення від заборони антиконкурентних узгоджених дій. Наприклад, забороняється зобов'язувати ліцензіата передавати ліцензіару виключні права на власні вдосконалення технології або встановлювати заборону на оскарження чинності прав інтелектуальної власності.

Крім того, у відносинах між неконкуруючими компаніями забороняється обмежувати право ліцензіата використовувати власні розробки або здійснювати подальші дослідження, крім випадків, коли це необхідно для захисту конфіденційного ноу-хау. Включення таких положень до угоди потребує окремої перевірки на відповідність принципам вільної конкуренції.

Під час індивідуального оцінювання конкретних випадків компетентні органи ЄС (зокрема Європейська Комісія) можуть скасувати переваги, передбачені цим Регламентом, та визнати угоду про передачу технологій несумісною із правилами конкуренції внутрішнього ринку ЄС.

Цей Регламент набирає чинності 1 травня 2026 року. Його дія припиняється 30 квітня 2038 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Енергетика

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/917 від 22 квітня 2026 року щодо усунення перешкод для розвитку договорів купівлі електроенергії та інших договорів на постачання енергії⁶.

У цьому документі державам-членам рекомендується створити умови для прискореного розвитку об'єктів генерації та зберігання відновлюваної енергії. Особливу увагу приділено підтримці договорів про купівлю електроенергії (power purchase agreements, далі – РРА) як інструменту стимулювання інвестицій у сфері чистої енергетики.

Державам-членам рекомендується під час формування політики у сфері РРА заохочувати поєднання таких договорів із заходами щодо підвищення енергоефективності та гнучкості енергоспоживання, особливо для державних установ і великих споживачів енергії. Наголошується, що державні схеми підтримки виробництва електроенергії мають доповнювати механізми РРА, не спотворюючи конкуренцію на енергетичних ринках.

Державам-членам також рекомендується координувати державні гарантійні механізми (у разі запровадження) з інструментами Європейського інвестиційного банку для підтримки укладання корпоративних РРА середніми та великими компаніями.

Документ передбачає необхідність усунення бар'єрів для розвитку ринкових платформ РРА та забезпечення добровільності їх використання. Держави-члени повинні гарантувати чесну конкуренцію між національними платформами та приватними ринковими альтернативами. Крім того, документ містить рекомендації щодо розширення доступу до РРА для малих покупців з метою сприяння розвитку багатосторонніх РРА, підтримки механізмів агрегування попиту та створення умов для діяльності компаній-агрегаторів.

Державним установам рекомендується закуповувати енергію через РРА та поєднувати поєднувати такі договори із заходами щодо підвищення енергоефективності. Окремо наголошується на необхідності перегляду правил обліку, якщо вони перешкоджають укладанню окремих категорій РРА.

Державам-членам рекомендується забезпечити видачу та передачу гарантій походження електроенергії відповідно до стандарту CEN 16325:2025. У сфері відновлюваних газів державам-членам рекомендується інтегрувати національні реєстри гарантій походження з єдиною базою даних ЄС для відстеження сталості походження таких газів. Також підкреслюється необхідність усунення перешкод для транскордонної торгівлі біометаном.

⁶ Commission Recommendation (EU) 2026/917 of 22 April 2026 on removing barriers to the development of power purchase agreements and other energy purchase agreements. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600917

Державам-членам рекомендується розробляти локальні плани теплопостачання та охолодження для визначення доступних джерел чистого тепла й холоду, а також створювати механізми зниження ризиків для проєктів у сфері відновлюваного теплопостачання, насамперед у сфері централізованого теплопостачання.

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/839 від 11 березня 2026 року, що встановлює керівні принципи щодо розроблення методологій аналізу витрат і вигод для застосування принципу «енергоефективність насамперед» відповідно до статті 3(6) Директиви (ЄС) 2023/1791 Європейського Парламенту і Ради⁷.

Ця Рекомендація визначає орієнтовні підходи, які держави-члени можуть використовувати під час розроблення методологій аналізу витрат і вигід для застосування принципу «енергоефективність насамперед». Зазначений принцип передбачає, що під час ухвалення політичних, планувальних та інвестиційних рішень у сфері енергетики та інших пов'язаних сферах першочергово мають розглядатися варіанти, які дозволяють зменшити споживання енергії або підвищити ефективність її використання. Такий підхід має застосовуватися не формально, а як частина оцінки доцільності відповідних заходів з урахуванням їх економічних, соціальних, екологічних та кліматичних наслідків.

Рекомендація спрямована на належне виконання статті 3 Директиви (ЄС) 2023/1791 Європейського Парламенту і Ради від 13 вересня 2023 року про енергоефективність та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2023/955⁸, яка встановлює більш системний підхід до застосування принципу «енергоефективність насамперед». Ідеться, зокрема, про важливі рішення у сфері політики, планування та інвестицій, що можуть впливати на споживання або постачання енергії. У таких випадках держави-члени мають забезпечувати, щоб під час аналізу витрат і вигід враховувалася не лише безпосередня вартість проєкту, а й ширші переваги енергоефективних рішень, зокрема зменшення витрат на енергію, підвищення безпеки енергопостачання, скорочення викидів парникових газів, позитивний вплив на здоров'я населення та стан довкілля, зайнятість і довгострокову стійкість енергетичної системи.

Документ також містить рекомендації щодо організації нагляду, моніторингу та звітування про застосування зазначеного принципу. Державам-членам пропонується визначати компетентні органи або інші відповідальні суб'єкти, які мають відстежувати, чи був цей принцип врахований під час

⁷ Commission Recommendation (EU) 2026/839 of 11 March 2026 setting out guidelines for the design of cost-benefit methodologies for the application of the energy efficiency first principle pursuant to Article 3(6) of Directive (EU) 2023/1791 of the European Parliament and of the Council. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600839

⁸ Directive (EU) 2023/1791 of the European Parliament and of the Council of 13 September 2023 on energy efficiency and amending Regulation (EU) 2023/955. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>

підготовки відповідних рішень. Водночас Рекомендація залишає державам-членам можливість адаптувати методології аналізу витрат і вигод до національних та місцевих умов.

Додаток до Рекомендації містить керівні положення щодо розроблення таких методологій. У ньому, зокрема, роз'яснюється, які елементи можуть включатися до аналізу витрат і вигод, як враховувати довгостроковий ефект від енергоефективних заходів, оцінювати ширші суспільні, економічні, екологічні та кліматичні переваги, а також організувати моніторинг і звітування щодо застосування відповідного принципу.

Ця Рекомендація не змінює юридичних наслідків Директиви (ЄС) 2023/1791. Вона має рекомендаційний характер і призначена для використання державами-членами під час розроблення методологій аналізу витрат і вигод, а також під час формування системи нагляду, моніторингу та звітування щодо застосування принципу «енергоефективність насамперед».

Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2026/256 від 30 січня 2026 року щодо звітування про дані на виконання статті 7с(2), статті 8(1а), статті 8(2) та статті 8(6) Регламенту (ЄС) 1227/2011 Європейського Парламенту і Ради про доброчесність і прозорість оптового ринку енергії та про скасування Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 1348/2014⁹.

Цей Регламент встановлює правила подання даних до Агентства Європейського Союзу зі співробітництва регуляторів енергетики (далі - Агентство). Акт визначає відомості, що підлягають звітуванню щодо ринку скрапленого природного газу, інформації про торгівлю оптовими енергетичними продуктами та фундаментальних даних, а також встановлює канали, строки й періодичність надання відповідної інформації. Регламент ухвалено з урахуванням змін на енергетичних ринках та перегляду у 2024 році Регламенту (ЄС) 1227/2011 Європейського Парламенту і Ради від 25 жовтня 2011 року про доброчесність і прозорість оптового ринку енергії¹⁰, внаслідок чого було розширено сферу оптових енергетичних продуктів і коло операцій, про які має повідомлятися Агентству для ефективнішого нагляду за оптовими енергетичними ринками.

Регламент визначає перелік даних, які підлягають поданню, строки їх подання, канали передачі інформації, а також вимоги до повноти, точності та своєчасності звітності. Зокрема, поданню підлягають відомості про договори та операції щодо постачання, транспортування і зберігання енергетичних продуктів, інформація про заявки та угоди на організованих торговельних майданчиках,

⁹ Commission Implementing Regulation (EU) 2026/256 of 30 January 2026 on data reporting implementing Article 7c(2), Article 8(1a), Article 8(2) and Article 8(6) of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council on wholesale energy market integrity and transparency and repealing Commission Implementing Regulation (EU) No 1348/2014. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600256

¹⁰ Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32011R1227>

окремі позабіржові операції, а також дані щодо доступності та використання енергетичної інфраструктури. До такої інфраструктури належать, зокрема, об'єкти виробництва, передачі, розподілу, споживання та зберігання електроенергії і природного газу, а також інфраструктура, пов'язана з воднем.

Окремо Регламент передбачає подання даних через зареєстровані механізми звітування, а також визначає обов'язки організованих торговельних майданчиків щодо передачі інформації про операції, що здійснюються через такі майданчики. Особи, відповідальні за подання даних, зобов'язані забезпечити їх належну якість, а Агентство має право вимагати уточнення або надання додаткової інформації, необхідної для виконання функцій з моніторингу. Регламент також спрямований на уникнення дублювання звітування у випадках, коли відповідні дані вже подаються відповідно до інших актів права Європейського Союзу.

Додаток до Регламенту деталізує перелік інформації, що підлягає поданню щодо договорів, заявок, операцій та інших даних, необхідних для моніторингу оптового енергетичного ринку Агентством.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Він скасовує Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 1348/2014 від 17 грудня 2014 року щодо звітування про дані на виконання статті 8(2) та статті 8(6) Регламенту (ЄС) № 1227/2011 Європейського Парламенту і Ради про доброчесність і прозорість оптового ринку енергії¹¹. Окремі положення Регламенту застосовуються поетапно, оскільки для нових обов'язків щодо подання даних передбачено перехідні строки. Цей Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

¹¹ Commission Implementing Regulation (EU) No 1348/2014 of 17 December 2014 on data reporting implementing Article 8(2) and Article 8(6) of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council on wholesale energy market integrity and transparency. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2014/1348/oj/eng

Сільське господарство

Делегований Регламент Комісії (ЄС) 2026/135 від 20 січня 2026 року про внесення змін до Делегованого Регламенту (ЄС) 2020/692 щодо правил ввезення до Союзу, а також переміщення та поводження з партіями собак, котів і тхорів після їх ввезення ¹².

Делегований Регламент Комісії (ЄС) 2026/135 прийнято на виконання положень законодавства ЄС у сфері здоров'я тварин і він є складником комплексної системи ветеринарно-санітарного регулювання в межах Союзу. Цей Регламент вносить зміни до Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2020/692 від 30 січня 2020 року щодо умов ввезення до ЄС партій собак, котів і тхорів. Регламент (ЄС) 2026/135 поширює свою дію на операторів, які здійснюють ввезення тварин до ЄС, та компетентні органи держав-членів; визначає процедури ветеринарного контролю на прикордонних контрольних пунктах, правила подальшого переміщення тварин між державами-членами, а також вимоги до заходів, пов'язаних із поводженням із тваринами після їх ввезення.

Згідно з положеннями Регламенту (ЄС) 2026/135 ввезення до ЄС партій собак, котів і тхорів допускається виключно за умови індивідуальної ідентифікації кожної тварини шляхом імплантації ветеринарним лікарем ін'єкційного транспондера, технічні характеристики та кодування якого мають відповідати міжнародним стандартам ISO для забезпечення транскордонної сумісності даних.

Обов'язковою умовою ввезення та переміщення тварин є наявність вакцинації проти сказу, проведеної офіційно уповноваженим ветеринарним лікарем, яка має відповідати встановленим вимогам. Первинна вакцинація допускається для тварин віком від 12 тижнів із використанням препаратів, що відповідають вимогам Додатка VII до Регламенту (ЄС) 2020/688. Зразок крові відбирається не раніше ніж через 30 днів після вакцинації та не пізніше ніж за 90 днів до видачі сертифіката. Водночас кожна наступна ревакцинація має здійснюватися в межах строку дії попередньої вакцинації, інакше вона прирівнюється до первинної. Документальне підтвердження вакцинації передбачає внесення до сертифіката здоров'я тварини відомостей про дати проведення щеплень та строки їх дії.

Крім того, обов'язковим є проведення тесту на титрування антитіл, результати якого підтверджуються офіційним звітом акредитованої лабораторії. Копія такого звіту разом із засвідченими даними про вакцинацію додається до сертифіката здоров'я з обов'язковим зазначенням дати відбору зразка крові. Основним нововведенням Регламенту (ЄС) 2026/135 є вимога, згідно з якою звіти

¹² Commission Delegated Regulation (EU) 2026/135 of 20 January 2026 amending Delegated Regulation (EU) 2020/692 as regards rules for entry into the Union, and the movement and handling after entry of consignments of dogs, cats and ferrets. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L_202600135

лабораторій, видані з 1 січня 2028 року, повинні містити захисний QR-код або інший аналогічний код для онлайн-перевірки автентичності результатів.

Крім того, згідно з оновленим пунктом 3 Делегованого Регламенту 2020/692 ввезення партій собак до держав-членів ЄС дозволяється виключно за умови проведення ветеринарної обробки та підтвердження відсутності інвазії *Echinococcus multilocularis*. Зазначена профілактична обробка має бути проведена ветеринарним лікарем у проміжок часу від 120 до 24 годин до моменту перетину кордону держави-члена ЄС відповідно до процедур, визначених у пункті 2 Додатка XXI у редакції Регламенту (ЄС) 2026/135.

Факт проведення такої обробки підлягає обов'язковому засвідченню в сертифікаті здоров'я тварини. Ветеринарний лікар, який здійснив обробку, вносить до документа буквено-цифровий код транспондера тварини, торговельну назву та найменування виробника застосованого препарату, а також точну дату й час проведення процедури. Достовірність зазначених відомостей підтверджується особистим підписом ветеринарного лікаря, його печаткою та зазначенням імені в сертифікаті здоров'я тварини.

Цей Регламент набирає чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Він застосовується із 22 квітня 2026 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Імплементацийний Регламент Комісії (ЄС) 2026/855 від 14 квітня 2026 року щодо вимог до інтероперабельності та недискримінаційних і прозорих процедур доступу до даних, необхідних для зміни споживачем постачальника¹³.

Імплементацийний Регламент Комісії (ЄС) 2026/855 спрямований на посилення та подальшу інтеграцію внутрішнього ринку електроенергії ЄС шляхом встановлення гармонізованих вимог до інтероперабельності та запровадження недискримінаційних і прозорих процедур доступу до даних, необхідних для безперешкодної зміни постачальника електроенергії кінцевими споживачами. Цей акт змістовно пов'язаний із Директивою (ЄС) 2019/944 Європейського Парламенту і Ради від 5 червня 2019 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії та про внесення змін до Директиви 2012/27/ЄС. Основною метою його прийняття є усунення технічних та адміністративних бар'єрів, мінімізація часових і фінансових витрат під час зміни постачальника, а також уніфікація національних підходів до обміну інформацією в енергетичному секторі. Запровадження стандартів цифровізації та автоматизації відповідних процесів покликане стимулювати ринкову конкуренцію, забезпечити рівний доступ учасників ринку до даних і гарантувати ефективну реалізацію права споживачів на вільний вибір постачальника.

Сфера регулювання Імплементацийного Регламенту Комісії (ЄС) 2026/855 охоплює учасників ринку електроенергії (постачальників, операторів систем і посередників); процеси, пов'язані зі зміною споживачем постачальника електроенергії; а також процедури доступу до даних, необхідних для забезпечення такого переходу. Водночас Регламент зобов'язує держави-члени забезпечити ідентифікацію сторін, які діють на національному ринку як новий постачальник електроенергії, попередній постачальник та адміністратора точки обліку, а також детально визначає коло їхніх обов'язків.

Акт запроваджує єдину референтну (еталонну) модель, яка визначає порядок взаємодії між усіма учасниками ринку, уніфікує формати обміну інформацією та слугує нормативною основою для національної імплементації технічних стандартів. Технічний процес зміни постачальника стандартизується з метою забезпечення можливості такого переходу в будь-який робочий день, водночас максимальний строк завершення процедури не може перевищувати 24 годин.

Із метою забезпечення прозорості ринку Імплементацийний Регламент покладає на держави-члени обов'язок оприлюднювати національні практики застосування референтної моделі та регулярного звітування перед Комісією про стан упровадження передбачених процедур. Такий підхід забезпечує належний

¹³ Commission Implementing Regulation (EU) 2026/855 of 14 April 2026 on interoperability requirements and non-discriminatory and transparent procedures for access to data required for customer switching. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600855

рівень прозорості та дозволяє здійснювати моніторинг ефективності усунення бар'єрів для кінцевих споживачів на внутрішньому ринку електроенергії.

Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2026/855 містить Додаток, положення якого зобов'язують учасників ринку забезпечувати сумісність інформаційних систем для автоматизованого обміну даними з дотриманням принципів пропорційності та актуальності інформації. Зокрема, таблиці та діаграми, наведені в Додатку, ілюструють відповідні процеси та визначають перелік необхідних даних, а також вимоги до їхньої якості та безпеки передачі.

Так, Таблиця I містить загальну інформацію про особливості зміни постачальника електроенергії в державах-членах; Таблиця II визначає додаткові функції та учасників ринку, залучених до процесу зміни постачальника; Таблиця III встановлює умови та процедуру зміни постачальника електроенергії або скасування такої процедури; Таблиця IV регулює підходи до обміну інформаційними об'єктами.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Стаття 3 застосовується із 31 грудня 2026 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2026/771 від 7 квітня 2026 року, що встановлює необхідні заходи для створення та функціонування Ради Європейського простору даних про охорону здоров'я¹⁴.

Цей Регламент встановлює правила щодо створення, управління та функціонування Ради Європейського простору даних про охорону здоров'я (далі – Рада EHDS). Зазначені правила розроблено відповідно до Регламенту (ЄС) 2025/327¹⁵.

Для виконання своїх завдань Рада EHDS має право готувати та видавати письмові матеріали щодо технічних специфікацій та інших питань відповідно до Регламенту (ЄС) 2025/327 з метою забезпечення доступу до електронних даних про охорону здоров'я та їх обміну. Крім того, Рада EHDS може надавати рекомендації для підтримки імплементації Регламенту (ЄС) 2025/327 шляхом розроблення спільних дорожніх карт для держав-членів, а також комунікаційних стратегій. Рада EHDS також сприяє обміну інформацією між своїми членами, Комісією та відповідними органами, агентствами й державними структурами, запрошеними до участі в її засіданнях. Зокрема, така діяльність здійснюється шляхом проведення семінарів, запровадження навчальних програм, обміну

¹⁴ Commission Implementing Regulation (EU) 2026/771 of 7 April 2026 laying down the necessary measures for the establishment and operation of the European Health Data Space Board. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600771

¹⁵ Regulation (EU) 2025/327 of the European Parliament and of the Council of 11 February 2025 on the European Health Data Space and amending Directive 2011/24/EU and Regulation (EU) 2024/2847. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/327/oj/eng>

досвідом, кращими практиками та технологічними інструментами щодо імплементації Регламенту (ЄС) 2025/327 і функціонування Ради EHDS.

Для виконання покладених на неї завдань Рада EHDS кожні два роки ухвалює робочий план, у якому детально визначаються заходи, що підлягають реалізації.

Держави-члени в письмовій формі надають Раді EHDS інформацію про своїх представників. Представник Комісії в Раді EHDS призначається Генеральним директором Комісії з питань охорони здоров'я і безпеки харчових продуктів.

Правління Ради EHDS очолюють представник Комісії та представник держави-члена, які виконують функції співголів Правління. Представник держави-члена обирається з-поміж представників держав-членів абсолютною більшістю присутніх членів строком на два роки.

Усі рішення Ради EHDS ухвалюються консенсусом. Якщо досягти консенсусу неможливо, за запитом будь-якого члена Ради EHDS або співголови Правління проводиться голосування. Рішення вважається ухваленим, якщо за нього проголосувало більше ніж дві третини присутніх представників держав-членів.

Кожна держава-член має один голос. Держави-члени, які не були представлені на засіданні Ради EHDS, мають право делегувати свій голос іншій державі-члену. Представник Комісії права голосу не має.

Члени Ради EHDS, які беруть участь у її діяльності, не отримують винагороди від Комісії за свою участь. Водночас Комісія відшкодовує витрати на проїзд і проживання. Такі витрати компенсуються в межах наявних асигнувань, передбачених щорічною процедурою розподілу ресурсів.

Члени Ради EHDS, запрошені експерти та спостерігачі зобов'язані дотримуватися конфіденційності. Запити на доступ до документів Ради EHDS розглядаються відповідно до Регламенту (ЄС) 1049/2001. Рішення щодо таких запитів ухвалює Комісія.

Із метою забезпечення прозорості Комісія оприлюднює на спеціальному вебсайті інформацію про відповідні органи держав-членів, правила процедури та кодекс поведінки Ради EHDS, дати засідань і порядки денні, протоколи засідань, ухвалені рішення та звіти про діяльність Ради EHDS.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Законодавчі акти

Регламент Ради (ЄС) 2026/469 від 23 квітня 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС, Євратом) 2020/2093, що встановлює багаторічну фінансову рамку на 2021–2027 роки¹⁶.

Регламент Ради (ЄС) 2026/469 від 23 квітня 2026 року вносить зміни до Регламенту (ЄС, Євратом) 2020/2093, що встановлює багаторічну фінансову рамку на 2021–2027 роки. Документ ухвалено у зв'язку з необхідністю забезпечення подальшої стабільної фінансової підтримки України в умовах триваючої російської агресії.

Змінами передбачено розширення бюджетної гарантії ЄС для надання фінансової допомоги Україні у формі позики на суму до 90 млрд євро. Видатки, пов'язані з реалізацією цієї співпраці, фінансуються державами-учасницями, тоді як адміністративні витрати покриваються з бюджету ЄС.

Крім того, зміни до Регламенту (ЄС, Євратом) 2020/2093 передбачають розширення переліку спеціальних фінансових інструментів ЄС, можливість мобілізації коштів понад межі багаторічної фінансової рамки для гарантування кредиту Україні, а також створення Інструменту надання позики підтримки України (Ukraine Support Loan Instrument). Цей механізм може використовуватися виключно для покриття витрат, пов'язаних із наданням кредитної допомоги Україні в межах механізму посиленої співпраці.

Цей Регламент набирає чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

¹⁶ Council Regulation (EU) 2026/469 of 23 April 2026 amending Regulation (EU, Euratom) 2020/2093 laying down the multiannual financial framework for the years 2021 to 2027. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600469

Незаконодавчі акти

Імплементативне Рішення Ради (ЄС) 2026/919 від 23 квітня 2026 року про схвалення допомоги Україні для реалізації Української фінансової стратегії¹⁷.

Цим рішенням затверджується оцінка Української фінансової стратегії (Ukrainian Financing Strategy), викладена в Додатку до нього.

Рішення визначає порядок надання та обсяг фінансової підтримки України з боку Європейського Союзу для реалізації Української фінансової стратегії. Загальний обсяг такої підтримки становить 45 млрд євро.

Це Рішення набирає чинності з дня його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з дня його прийняття.

Імплементативне Рішення Європейської Комісії (ЄС) 2026/815 від 1 квітня 2026 року про затвердження відступів від умов відповідності оборонної продукції для надання фінансової допомоги Україні відповідно до Регламенту (ЄС) 2026/467 Європейського Парламенту і Ради¹⁸.

Цим Імплементативним рішенням Європейська Комісія встановлює відступ від окремих стандартних вимог щодо прийнятності витрат, які застосовуються в межах відповідного фінансового інструменту Європейського Союзу, спрямованого на підтримку України.

У межах застосування цього механізму Україна звернулася до Європейської Комісії з проханням застосувати передбачений статтею 13(5)(a) Регламенту (ЄС) 2026/467¹⁹ відступ від загальних правил прийнятності витрат щодо вартості компонентів оборонної продукції, які є нагально необхідними для реагування на триваючу збройну агресію Російської Федерації.

Такий відступ запроваджується з метою забезпечення оперативного та ефективного фінансування заходів із підтримки України в умовах триваючої збройної агресії.

Це Рішення набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

¹⁷ Council Implementing Decision (EU) 2026/919 of 23 April 2026 approving assistance to Ukraine in implementing the Ukrainian Financing Strategy. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600919

¹⁸ Commission Implementing Decision (EU) 2026/815 of 1 April 2026 approving derogations from the conditions of eligibility of defence products for financial assistance to Ukraine under Regulation (EU) 2026/467 of the European Parliament and of the Council. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600815

¹⁹ Regulation (EU) 2026/467 of the European Parliament and of the Council of 24 February 2026 implementing enhanced cooperation on the establishment of the Ukraine Support Loan for 2026 and 2027. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2026/467/oj>

Інформація щодо набрання чинності поновленням Угоди про наукове і технологічне співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством [2026/869]²⁰.

Дію Угоди про наукове і технологічне співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством, підписаної 4 липня 2002 року, поновлено на наступний п'ятирічний період. Поновлення набрало чинності 7 квітня 2026 року.

²⁰ Information concerning the entry into force of the renewal of the Agreement on cooperation in science and technology between the European Community and Ukraine [2026/869]. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600869

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Досягнуто домовленості щодо подолання дефіциту критично важливих лікарських засобів у ЄС²¹.

Європейський Парламент та Рада досягли домовленості щодо нових правил, спрямованих на забезпечення високого рівня захисту громадського здоров'я в ЄС шляхом зменшення залежності від третіх країн та підвищення конкурентоспроможності фармацевтичного сектору Союзу. Нові правила застосовуватимуться до критично важливих лікарських засобів.

Погоджений текст встановлює критерії для створення промислових «стратегічних проєктів» на території ЄС для створення, модернізації та збільшення виробничих потужностей. Компанії, які отримуватимуть національну або європейську фінансову підтримку, повинні будуть виконувати відповідні зобов'язання, зокрема щодо пріоритетного постачання продукції на ринок ЄС.

Договірні органи в ЄС будуть зобов'язані застосовувати вимоги до закупівель, спрямовані на диверсифікацію джерел постачання критично важливих лікарських засобів та їх активних фармацевтичних інгредієнтів. Для критично важливих лікарських засобів, постачання яких значною мірою залежить від третіх країн, договірні органи зможуть стимулювати виробництво в ЄС за допомогою низки гнучких механізмів. Зокрема, передбачено можливість надання переваг постачальникам залежно від частки лікарських засобів та їх активних фармацевтичних інгредієнтів, вироблених у ЄС.

Угода також передбачає обов'язок Європейської Комісії ініціювати процедуру спільних закупівель від імені держав-членів на запит щонайменше п'яти держав-членів.

Досягнуто домовленості щодо посилення захисту вразливих повнолітніх осіб²².

Європейський Парламент та Рада домовилися щодо нових правил, спрямованих на забезпечення права вразливих повнолітніх осіб на автономію в межах Європейського Союзу шляхом надання підтримки та захисту в питаннях медичної допомоги, визначення місця проживання, розпорядження нерухомим майном, а також укладення правочинів і управління майном та активами. Надання такої підтримки й захисту стосується транскордонних правовідносин. Водночас нові правила не застосовуватимуться до транскордонних справ, пов'язаних зі шлюбом, спадкуванням, соціальним забезпеченням або аліментними зобов'язаннями.

²¹ Deal on tackling EU shortages of essential medicines. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260511IPR43110/deal-on-tackling-eu-shortages-of-essential-medicines>

²² Deal to improve the protection of vulnerable adults. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260504IPR42617/deal-to-improve-the-protection-of-vulnerable-adults>

Згідно з новими правилами, заходи, вжиті в одній державі-члені ЄС, не потребуватимуть проходження спеціальної процедури визнання в іншій державі-члені. Водночас держави-члени матимуть право відмовити у визнанні заходів, ухвалених в іншій державі-члені, якщо відповідній особі не було забезпечено право бути вислуханою.

Вразливим повнолітнім особам надаватиметься належна підтримка та забезпечуватиметься доступ до необхідної інформації, зокрема через практичний посібник із роз'ясненням національного законодавства.

Особи, які потребують підтримки, зможуть подати запит на отримання Європейського сертифіката підтримки та представництва для використання на території ЄС.

Такий сертифікат також може використовуватися представником повнолітньої особи для підтвердження наявності повноважень щодо її представництва або надання їй підтримки.

Сертифікат видаватиметься безоплатно або за плату, що не перевищує адміністративних витрат на його оформлення, а за можливості – у цифровому форматі.

Закон про штучний інтелект: досягнуто домовленості щодо спрощення та заборони застосунків типу «nudifier»²³.

Європейський Парламент та Рада досягли домовленості щодо внесення змін до Закону ЄС про штучний інтелект (AI Act) у межах пакета заходів із цифрового спрощення регулювання.

Зокрема, пропонується відкласти застосування окремих положень Закону про штучний інтелект (далі – ШІ) з метою забезпечення наявності необхідних стандартів та механізмів підтримки для належного виконання вимог, що стосуються систем штучного інтелекту високого ризику.

До 2 грудня 2027 року пропонується відкласти застосування вимог до систем ШІ високого ризику, пов'язаних із використанням біометричних даних, а також систем, що застосовуються у сферах критичної інфраструктури, освіти, працевлаштування, правоохоронної діяльності та управління кордонами.

До 2 серпня 2028 року пропонується відкласти застосування вимог до систем ШІ, які використовуються як компоненти безпеки та регулюються галузевим законодавством ЄС у сфері безпеки продукції та ринкового нагляду.

Передбачається також відкладення застосування вимог щодо маркування контенту, створеного за допомогою ШІ, до 2 грудня 2026 року (замість 2 лютого 2027 року, як це пропонувала Європейська Комісія). Технології цифрового

²³ AI Act: deal on simplification measures, ban on “nudifier” apps. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260427IPR42011/ai-act-deal-on-simplification-measures-ban-on-nudifier-apps>

маркування (водяні знаки) дають змогу виявляти та відстежувати контент, створений із використанням штучного інтелекту.

Крім того, забороняються системи ШІ, призначені для створення матеріалів сексуального насильства над дітьми або зображень інтимних частин тіла особи, яку можна ідентифікувати. Заборона поширюється на розміщення таких систем ШІ на ринку ЄС із метою створення відповідного контенту, їх розміщення без належних заходів безпеки для запобігання створенню такого контенту, а також на використання цих систем для його створення.

До забороненого контенту належать зображення, відео- та аудіоматеріали. Компаніям буде надано час до 2 грудня 2026 року для приведення своїх систем ШІ у відповідність до оновлених вимог.

Оновлені правила також передбачають усунення дублювання вимог до систем штучного інтелекту, інтегрованих у машинобудівну продукцію, шляхом уточнення, що такі системи мають відповідати лише галузевим вимогам безпеки за умови забезпечення еквівалентного рівня захисту здоров'я та безпеки.

Крім того, передбачається звуження поняття «компонент безпеки». Це означає, що продукція з функціями штучного інтелекту, які лише допомагають користувачам або оптимізують продуктивність, не підпадатиме автоматично під вимоги, встановлені для систем ШІ високого ризику. Такий підхід застосовуватиметься до систем ШІ, відмова або несправність яких не створює ризиків для здоров'я чи безпеки.

Члени Європейського Парламенту підтримують справедливіші та чіткіші правила щодо соціальних пільг для мобільних працівників ЄС²⁴.

Оновлені правила мають на меті забезпечити доступ до систем соціального забезпечення для працівників ЄС, які проживають або працюють в іншій державі-члені.

Правила уточнюють, яким чином періоди роботи, самозайнятості або страхування, набуті в різних державах-членах, враховуються під час визначення права на допомогу по безробіттю. Держава-член, у якій особа востаннє працювала або була застрахована, нестиме відповідальність за надання такої допомоги за умови, що відповідна особа здійснювала трудову діяльність у цій державі щонайменше один безперервний місяць.

Особи, які приїжджають до іншої держави-члена ЄС із метою працевлаштування, матимуть право отримувати допомогу по безробіттю протягом шести місяців від держави-члена ЄС, яку вони залишили. Цей строк може бути продовжений.

²⁴ MEPs back fairer and clearer rules on social benefits for EU mobile workers. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260430IPR42321/meps-back-fairer-and-clearer-rules-on-social-benefits-for-eu-mobile-workers>

Щодо транскордонних працівників, оновлене законодавство уточнює, яка держава-член відповідатиме за виплату відповідної допомоги. Якщо безробітний транскордонний працівник був працевлаштований, здійснював самостійну професійну діяльність та/або був застрахований протягом безперервного періоду тривалістю щонайменше 22 тижні в одній державі-члені, саме ця держава-член здійснюватиме відповідні виплати.

Оновлені правила також сприятимуть більш рівномірному розподілу обов'язків із догляду за дітьми та усуненню можливих фінансових обмежень для батьків, які скорочують робочий час для догляду за дитиною.

Крім того, запроваджується нове визначення довгострокового догляду та уточнюється перелік видів допомоги, на які поширюються ці правила.

Працівники або самозайняті особи, направлені до іншої держави-члена на строк до 24 місяців, залишатимуться застрахованими в державі-члені, де зареєстрований їхній роботодавець або де вони здійснювали самостійну професійну діяльність. Із метою запобігання шахрайству та помилкам передбачено, що такі особи мають бути застраховані щонайменше протягом трьох місяців до направлення до іншої держави-члена.

Угода запроваджує обов'язкову систему попереднього повідомлення. Зокрема, у разі здійснення працівником діяльності в іншій державі-члені ЄС компетентні органи відповідної держави-члена мають бути завчасно повідомлені про таку діяльність. Виняток становлять ділові поїздки та короткострокова діяльність, що триває не більше трьох послідовних днів протягом 30 послідовних днів. Водночас будівельний сектор не підпадає під дію цього винятку.

Для працівників, які здійснюють трудову діяльність у двох або більше державах-членах, оновлені правила надають додаткові роз'яснення щодо визначення поняття «зареєстрований офіс або місце діяльності» роботодавця чи суб'єкта господарювання. Це має сприяти належному визначенню держави-члена, законодавство якої у сфері соціального забезпечення підлягає застосуванню.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*